

Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Psikolojik İyi Oluşa Etkisi

Doç. Dr. Yasemin KAYA

Kayseri Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, İnsan Kaynakları Bölümü, Kayseri, Türkiye.
ykaya@kayseri.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3800-0244>

Öğr. Gör. Seda ÇOLAK

Kayseri Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Ulaştırma Hizmetleri Bölümü, Kayseri, Türkiye. sedacolak@kayseri.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-9575-132X>

Özet

Bu çalışmanın amacı beş faktör kişilik özellikleri ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkileri incelemektir. Çalışmada veri toplama yöntemi olarak anket kullanılmıştır. Kolayda örnekleme yöntemi ile yapılan araştırmada bir devlet üniversitesinde lisans ve önlisans öğrencilerinden seçilen 193 kadın, 118 erkek olmak üzere toplam 311 öğrenci araştırmanın katılımcılarını oluşturmaktadır. Öğrencilerden kişilik özelliklerine göre anketi doldurmaları istenmiş, elde edilen veriler doğrulayıcı faktör analizi, korelasyon ve regresyon analizleri yardımıyla incelenmiştir. Beş faktör kişilik özelliklerinin psikolojik iyi oluşa etkisine yönelik yapılan analizler ile, beş faktör kişilik özelliklerinden dışadönüklük, sorumluluk, uyumluluk ve yeniliğe açıklık özelliklerinin öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarına pozitif ve anlamlı yönde bir etkisinin olduğu, ayrıca beş faktör kişilik özelliklerinden nevrozluğun ise öğrencilerin psikolojik iyi oluşları üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kişilik, Beş faktör kişilik özellikleri, Psikolojik iyi oluş.

Makale Gönderme Tarihi: 27.05.2024

Makale Kabul Tarihi: 12.09.2024

Önerilen Atıf:

Kaya, Y., Çolak, S. (2024). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Psikolojik İyi Oluşa Etkisi, *İşletme Akademisi Dergisi*, 5 (3): 186-201.

Journal of Business Academy

2024, 5 (3): 186-201

DOI: [10.26677/TR1010.2024.1456](https://doi.org/10.26677/TR1010.2024.1456)

Dergi web sayfası: www.isakder.org

The Effect of Five Factor Model of Personality Traits on Psychological Well-being

Assoc. Prof. Yasemin KAYA

Kayseri University, Faculty of Applied Sciences, Department of Human Resources Managment, Kayseri, Türkiye. ykaya@kayseri.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3800-0244>

Lecturer Seda ÇOLAK

Kayseri University, Vocational School Social Sciences, Department of Transportation Sercices, Kayseri, Türkiye. sedacolak@kayseri.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-9575-132X>

Abstract

The aim of this study is to examine the relationship between five factor personality traits and psychological well-being. In the study, a questionnaire was used as a data collection method. A total of 311 students, 193 female and 118 male, selected from undergraduate and associate degree students at a state university, constituted the participants of the study. The students were asked to fill in the questionnaire according to their personality traits, and the data obtained were analysed with the help of confirmatory factor analysis, correlation and regression analyses. The analyses on the effect of five factor personality traits on psychological well-being revealed that extraversion, conscientiousness, agreeableness and openness to innovation among the five factor personality traits had a positive and significant effect on students' psychological well-being, while neuroticism among the five factor personality traits had a negative and significant effect on students' psychological well-being.

Keywords: Personality, Five factor model of personality traits, Psychological well-being.

Received: 27.05.2024

Accepted: 12.09.2024

Suggested Citation:

Kaya, Y., Çolak, S. (2024). The Effect of Five Factor Model of Personality Traits on Psychological Well-being, *Journal of Business Academy*, 5 (3): 186-201.

1.GİRİŞ

Kişilik, bir insanı diğerlerinden ayıran özellikleridir. Kişilik, bireyin doğuştan gelen özellikleri olmakla birlikte, yaşam boyu kazandığı deneyimler ile şekillenen farklılıklardır (Berens, 1999: 4). Kişilerarası farklılaşmanın nedenleri baktığımızda karşımıza iki unsur çıkmaktadır. Bunlardan birincisi, kişinin doğuştan sahip olduğu özellikler olmakla birlikte, ikincisi ise kişinin ömür boyu tecrübe ettiği başta yakın aile bireyleri olmak üzere, yakın ve uzak sosyal çevresi ve son olarak içinde yaşadığı toplumun kültürel özellikleridir (Hellriegel ve Slocum, 1976). Kişiliğin en yaygın kabul gören tanımını yaklaşık seksen yıl önce Gordon Allport yapmıştır. Allport, kişiliği "çevresine uyum sağlarken kendine özgü düzenlemelerini belirleyen psikofiziksel sistemlerin dinamik bir organizasyonu" olarak tanımlamaktadır. (Robbins ve Judge, 2018: 135). Dolayısıyla kişilik insan davranışlarının önemli bir bölümünü oluştururken, bireyin kendinden bile gizlediği ya da bilincinde olmadığı yönler, ayrıca bilinçli, isteyerek sergilediği davranışlarını da göstermektedir (Ewen, 2010: 87). Kişi aynı anda çok farklı niteliklere sahip olurken, bu niteliklerin hepsini aynı anda ölçmek mümkün olmamaktadır. Kişiliğin oluşmasında etrafımızdaki uyarıcıların pek çok rolü bulunmaktadır. Kişiliğin oluşumunda, hayatımızın çeşitli aşamalarında oluşan kalıtsal özellikler, ailemizin içinde bulunduğu sosyo-kültürel durum, aile dışındaki yaşamında kişinin yaşam koşulları, toplumun beklentileri, öğrenilmiş özellikler gibi pek çok faktör etkili olmaktadır (Aktaş, 2006: 5-8). Kişiliği anlamaya yönelik 'özellikler yaklaşımına' dayanan beş faktör kişilik modeli dışadönüklük, sorumluluk, uyumluluk, yeniliğe açıklık ve nevroitiklikten oluşmaktadır (Doğan, 2013: 58).

Mutlulukla ilgili pekçok tanım yapılmış olsa da, bilim adamları halen mutluluğun tanımı hakkında ortak bir görüş birliğine varamamışlardır. Mutluluğu, dünya üzerinde üzüntü ve kederden uzak durmak, yaşamı ve yaşam koşullarını neşe ile karşılamak şeklinde tanımlamışlardır (Türer, 1999: 81). Mutlulukla yakından alakalı olan psikolojik iyi oluş kavramı, kişinin stres faktörleri ile nasıl başa çıktığını ve anlamlı bir yaşam için kendini nasıl motive ettiğini ifade etmektedir (Ryff ve Singer, 2008: 14).

Çalışmanın konusunu beş faktör kişilik özellikleri ve psikolojik iyi oluş değişkenleri oluşturmaktadır. Bu değişkenlerin üniversite öğrencileri üzerindeki etkileri incelenecektir. İyi oluş ile ilgili iki öncül bulunmaktadır. Birincisi kişinin yaşam kalitesi ile ilgili olan öznel iyi oluş, ikincisi ise kişinin zorluklarla karşı karşıya geldiğinde potansiyelini ortaya çıkaran psikolojik iyi oluş kavramıdır (Keyes vd., 2002: 1010). Bu çalışmada bu öncüllerden psikolojik iyi oluş kavramı ele alınacaktır. Üniversite öğrencileri açısından düşünüldüğünde, gelir düzeyi (Geçkin ve Sahranc, 2017: 747) algılanan sosyal destek, algılanan ebeveyn tutumu, kariyer kararı özyeterliliği, meslek seçimi (Özden, 2014: 110) ve kişilik özellikleri (Yaşın, 2022: 107) gibi unsurlar psikolojik iyi oluşu etkilemektedir. Literatür incelendiğinde kişilik ile ilgili yapılan araştırmalar, kişiliğin beş temel faktör altında toplanabileceğini göstermiştir. Bu faktörler dışadönüklük, yumuşak başlılık, sorumluluk, deneyime açıklık/kültür ve duygusal denge/nevrotizm olup, çeşitli kültürler arası incelemelerle doğrulanmıştır. (McCrae ve Costa, 1989: 110; Goldberg, 1992: 26; Hofstee vd., 1992: 146; Somer, 2001: 31). Beş faktör kişilik özelliklerinin psikolojik iyi oluşu etkilediği varsayılmaktadır. Dolayısıyla, üniversite öğrencilerinin yaşamlarının baharında olması, bu yaş aralığında kendilerine kariyer hedefleri belirlemeleri ve beş faktör kişilik özelliklerinin akademik başarıları üzerinde etkili olması gibi sebepler çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılanların yaş grubu ele alındığında, üniversite sınavını kazanmak ve üniversiteye kayıt olmak gençlerin hayatındaki dönüm noktalarından biridir. Üniversite sınavını kazanan öğrenciler başka bir şehire yerleşmekte, ailesinden ayrılmakta ve yeni ortamına, yeni arkadaşlarına adapte olmaya çalışmaktadır. Bu değişikliklere alışmaya çalışırken, öğrencilerin kişilik özellikleri de devreye girmektedir. Eğer yeniliğe açıklık, sorumluluk gibi kişilik özellikleri baskınsa, bu değişikliklere daha hızlı uyum sağlayabilecekken, nevroitiklik

özelliği baskın ise psikolojik iyi oluş durumu da olumsuz etkilenecektir. Bu çalışmada üniversitede eğitim gören öğrencilerin beş faktör kişilik özelliklerinin psikolojik iyi oluşa etkisi irdelenecektir.

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Beş Faktör Kişilik Özellikleri

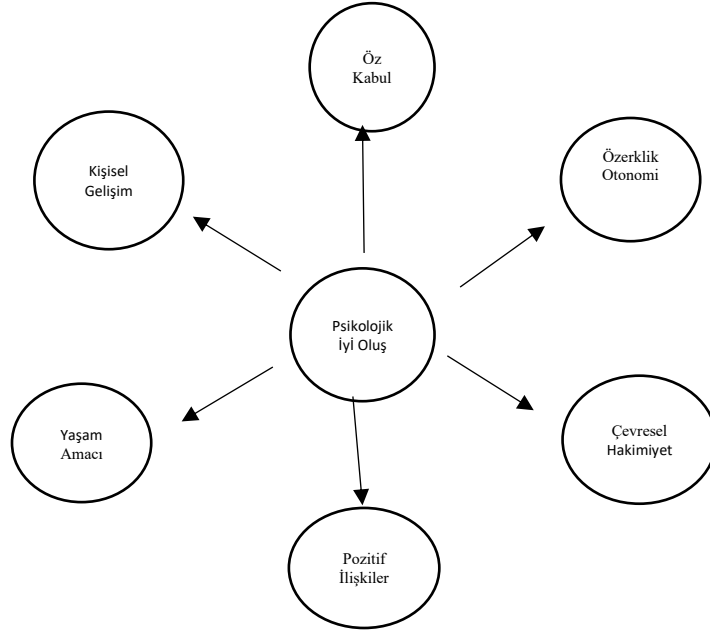
Kişiliğin ne anlama geldiğini herkes bilmektedir fakat tanımını çoğu kişi yapamamaktadır. Kişilik, yapısı itibarıyla karmaşık görünen bir terimdir, bu yüzden tanımlaması zor bir olgudur. Kişilik kavramı bu karmaşık yapısından dolayı araştırmacıların ilgi duyduğu bir konu olamaya devam etmektedir. Bireylerin genel olarak kim olduğuna işaret eden kişilik, her insanın kendi yaşam durumunu tanımlayan, onu diğer insanlardan ayıran özellikleri olarak tanımlanabilir (Michel, 1993: 45). Kişilik, bireyin düşüncelerini, davranışlarını, duygularını belirleyen, doğuştan getirdiği ve yaşamı sonucunda kazandığı, onu diğer insanlardan ayıran özellikleridir (Eroğlu, 1995: 23). Başka bir ifade ile, kişilik, aileden gelen ve bireyin kalıtsal olarak doğuştan getirdiği özellikler ve çevresi ile iletişimi sonucunda geliştirdiği, değiştirilmesi zor nitelikler bütünü olarak karşımıza çıkmaktadır (Atkinson vd.,1999: 86). Kişilik bireyin tutarlı davranışlarından oluşan, genelde değişmeyen davranış kalıplarıdır. Örneğin, bugün içe dönük davranışlar sergileyen bir kişinin, yarın da benzer özellikleri göstermesi beklenmektedir (Burger, 2006). Ayırıcı özellik kişilik yaklaşımına göre, insanların özellikleri onların kişiliklerinin temelini oluşturmakta olup, davranışlarını belirleyen temel kriterdir (Goldberg, 1993; McCrae ve Costa, 1997). Ayırıcı özellik kuramının öncüleri arasında, Allport (1925), Murray (1938), Cattell (1968) gibi araştırmacılar yer almaktadır (Çiçek ve Aslan, 2020). Bu kuram içinde en çok kullanılan kişilik yaklaşımı ise 'Beş Faktör Kişilik Kuramı'dır. Beş büyük kişilik özelliği olan dışadönüklük, uzlaşmacılık (uyumluluk), sorumluluk, duygusal denge (nevrotiklik) ve deneyime (yeniliğe) açıklıktır (McAdams, 2006). Araştırmacılar arasında özellikler yaklaşımı ile ele alındığında kişilik kavramını en iyi açıklayan beş faktörün kişilik özelliklerinin en iyi bileşimi olduğu konusunda fikir birliği mevcuttur (Harmancı, 2018: 321). Beş faktör kişilik özelliklerinin oluşturduğu her bir alt boyut insanların birbirinden farklı, spesifik özelliklerinin bulunduğunu belirtmektedir. Dışadönüklük sıcakkanlılık, aktivite, heyecan arayışı ve pozitif duyguları kapsarken, nevrotiklik boyutu endişe, düşmanlık, depresif hareketler, ani tepkiler ve beğenilme ihtiyacını içermektedir (Bayram vd., 2019: 7). Uyumluluk boyutu ise, dürüstlük, doğrudan iletişim, alçakgönüllülük ve kibar olma gibi özellikleri barındırmaktadır (Demirtaş vd., 2017: 115) Açıklık ise hayal kurma, estetik değerlere sahip olma, duygular, düşünceler, eylemler ve değerlere olan açıklığı ifade etmektedir. Sorumluluk boyutu ise, düzeni, rekabeti, görev bilincini, öz disiplini, başarı için çaba sarfetmeyi ve düşünmeyi içermektedir (Ünal, 2006: 23).

2.2. Psikolojik İyi Oluş

İyi oluş ile ilgili çalışmaların şekillenmesinde iki temel araştırma alanı bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, öznel iyi oluşa olan ilginin artış gösterdiği 1950'li yıllarda ortaya çıkmıştır. Öznel iyi oluş, yaşam kalitesinin niteliklerini inceleyen bir yaklaşımken, ikincisi ise bireylerin zorluklarla karşılaştığında, kendilerini gerçekleştirme, ifade etme ve anlamlı bir yaşam sürdürme potansiyellerini vurgulayan psikolojik iyi oluş yaklaşımıdır. Her iki yaklaşım da insan kapasitesinin ön plana çıkması ile ilgili bireyin nasıl daha iyi bir yaşam süreceği ile ilgilidir (Keyes vd, 2002: 1010).

Psikolojik iyi oluş kavramı, Bradburn tarafından ilk defa 1969'da literatüre kazandırılmıştır. Bradburn, psikolojik iyi oluşu olumlu ve olumsuz duygu salınımı şeklinde iki boyutta incelemiştir. Bu bağlamda, psikolojik iyi oluş kavramı, bireylerin olumlu duygularının olumsuz duygulara kıyasla daha baskın olduğu psikolojik durumu tanımlamaktadır (Bradburn, 1969). Psikolojik iyi oluş bireyin ruhsal sağlığının dışarıya yansması olarak görülmektedir (Bradburn,

1969; Berkman 1971: 107; Gaitz ve Scott, 1972: 58). Psikolojik iyi oluş, insanların yaşamlarında yer alan mutluluk verici durumların artırılması ve karşılaştıkları olumsuz durumlar hakkında olumlu tavır sergileyebilmeleri ile açıklanmaktadır. Kısaca kişinin mutluluk amaçlarını elde etme serüveninde karşılaştığı durumlara verdiği olumlu tepkilerdir (Kilit, 2019: 48). Pozitif duygulanım, bireyin canlı, enerjik ve hareketli hissetme eğilimini ifade etmektedir. Pozitif duygulanım durumunun, negatif duygulanım durumuna üstün gelmesi ve kişinin yaşam tatmininin yüksek olması durumunda psikolojik iyi oluş kavramı ortaya çıkmaktadır. Psikolojik iyi oluş kavramı, bireyin hem kendi iç dünyasıyla hem de çevresi ile uyum ve denge içinde olmasını, kişinin en yüksek işlevsellik düzeyine ulaşmasını ve tüm potansiyelini kullanmasını hedeflemektedir (Clausen vd., 2022: 399). Ryff (1995), kişinin sorunlarını çözme ve zorluklarla başa çıkma konusunda duygularını dengeleyebilme yeteneği gösteren bireylerin psikolojik dayanıklılıklarının ve psikolojik iyi oluşlarının daha güçlü olduğunu vurgulamıştır. Ryff (1989) tarafından pozitif psikolojik sağlık kavramını ortaya çıkaran kuramcılar kıstas alınarak geliştirilen model altı boyuttan oluşmaktadır.

Şekil 1. Ryff'ın Psikolojik İyi Oluş Modeli

Kaynak: Boniwell, 2012: 49.

Psikolojik iyi oluş modeli altı boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; öz-kabul, özerklik, çevresel kontrol, pozitif ilişkiler, yaşam amacı ve kişisel gelişim olarak incelenmektedir (Ryff, 1989). Psikolojik iyi oluşa dair temel kavramlar, insanın gelişimindeki farklı birtakım görevleri ve zorlukları ele alan gelişim teorilerinden; kendini gerçekleştirme, olgunlaşma, tam işlevsellik veya bireyselleşme gibi süreçleri açıklayan klinik kuramlardan; ve ruh sağlığının pozitif ölçütlerini belirleyen araştırmalardan türetilmiştir (Ryff, Magee, Kling ve Wing, 1999: 261).

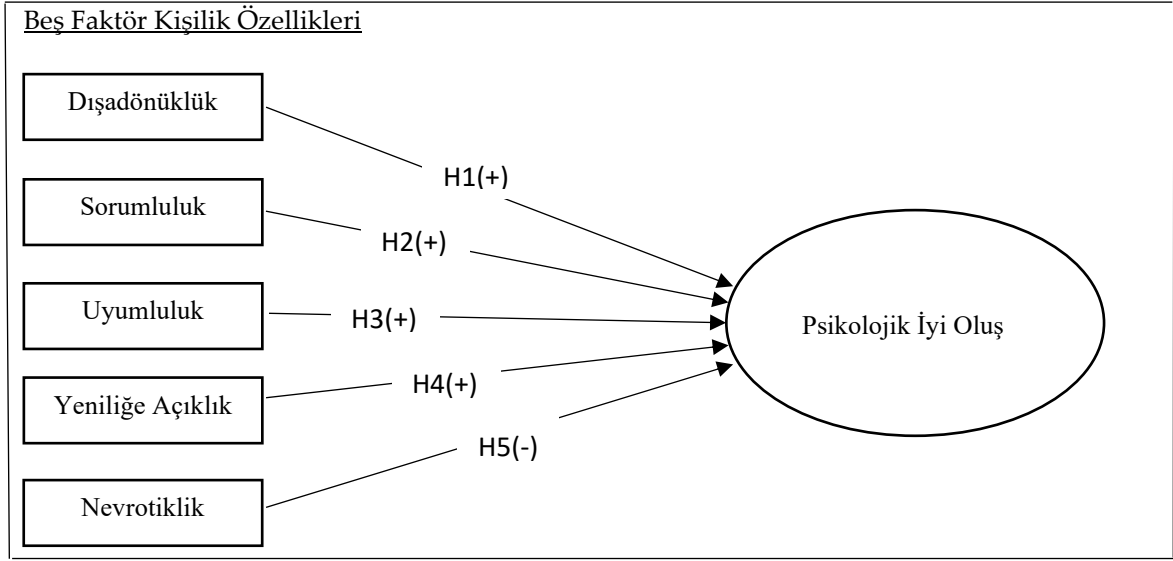
3.YÖNTEM

• Araştırmanın Modeli

Beş faktör kişilik özellikleri ve psikolojik iyi oluş ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, beş faktör kişilik özelliklerinin öznel iyi oluşa etkisinin araştırıldığı bir araştırmada, nevrotik

(duygusal denge) kişilik özelliği ile öznel iyi oluş arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilirken, dışadönüklük, sorumluluk, yumuşak başlılık ve deneyime açıklık gibi kişilik özellikleri ile öznel iyi oluş arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. (Doğan, 2013: 56). Beş faktör kişilik özelliklerinin, bilinçli farkındalık ve yılmazlığın rolünün üniversite öğrencilerinin yaşam doyumuna etkisinin ölçüldüğü bir diğer çalışmada, yılmazlık, bilinçli farkındalık ve nevrotik kişilik özelliğinin öğrencilerin yaşam doyumlarını anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna varılmıştır (Aytekin ve Akman, 2020: 4210). Beş faktör kişilik özelliklerinin, iş tatmini ve öznel iyi oluşa etkisinin araştırıldığı başka bir çalışma Çin’de gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucuna göre beş faktör kişilik özelliklerinin iş tatmininden çok öznel iyi oluşu etkilediği sonucu elde edilmiştir (Zhai vd., 2012: 1100).

Yukarıda ifade edilen kuramsal bilgiler ve daha önce yapılan çalışmalar ışığında araştırmanın modeli aşağıdaki şekilde verilmiştir;

Şekil 2. Araştırmanın Modeli

Bu model baz alınarak 2 adet hipotez geliştirilmiştir.

H₁: Dışadönüklük ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

H₂: Sorumluluk ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

H₃: Uyumluluk ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

H₄: Yeniliğe Açıklık ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.

H₅: Nevrotiklik ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ve negatif bir ilişki vardır.

• Evren-Örneklem

Araştırmanın evrenini önlisans ve lisans düzeyinde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu bağlamda, bir devlet üniversitesinde öğrenim gören lisans ve önlisans öğrencileri araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Öğrenimine devam eden 348 öğrenciye anket uygulaması yapılmıştır. Anketlerin 311 tanesinin kullanılabilir durumda olduğu tespit edilmiştir (deneklerden toplanan verilerden dikkatsiz katılımcılar ve uç değerler (outliers) silinmiştir). Öğrenciler fakülte ve meslek yüksekokullarından rastgele seçilmiştir. Çalışmada tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinde kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır (İslamoğlu ve Alınacak, 2019: 206). Araştırma için Kayseri Üniversitesi Etik Kurulundan onay alınmış bulunmaktadır.

- **Veri Toplama Yöntemi**

Nicel araştırma deseninde yapılan bu çalışmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada yapılan literatür araştırması sonucunda, beş faktör kişilik özelliklerinin psikolojik iyi oluşa etkisini ölçebilmek için iki farklı ölçek kullanılması gerektiği kararına varılmıştır. Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm 44 ifadeden oluşan beş faktör kişilik özellikleri ile ilgili sorulardan, ikinci bölüm 8 ifadeden oluşan psikolojik iyi oluş ile ilgili sorulardan ve son bölüm ise demografik sorulardan oluşmaktadır. Anket çalışması için beşli Likert ölçeği (1- Kesinlikle Katılmıyorum, 5- Kesinlikle Katılıyorum) kullanılmıştır.

Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği: Kişilik özelliklerini ölçebilmek için Benet-Martinez ve John tarafından geliştirilen beş faktör kişilik ölçeği kullanılmıştır (1998). Anketin Türkçe'ye uyarla çalışmasında ölçeğin alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları 0,64 ve 0,77 arasında değişmektedir (Sümer ve Sümer, 2005). Ölçek; yeniliğe açıklık, sorumluluk, dışa dönüklük, uyumluluk ve nevroitiklik olmak üzere beş boyuttan oluşmaktadır. Birinci boyut, dışadönüklük faktörünü incelemekte ve 8 sorudan oluşmaktadır. Birinci boyutta ters kodlanan sorular, 2, 5 ve 7 numaralı sorulardır. İkinci boyut sorumluluk faktörünü incelemekte, 9 sorudan oluşmakta ve 10, 12, 13 ve 17 numaralı sorular ters kodlanmıştır. 9 sorudan oluşan üçüncü boyut uyumluluk faktörünü incelemekte 18, 20 ve 25. sorular ters kodlanmıştır. Yeniliğe açıklık faktörü ise dördüncü boyutu oluşturmakta ve 10 sorudan oluşmaktadır. Yeniliğe açıklık boyutunda ters kodlanan soru bulunmamaktadır. Son boyut ise, nevroitiklik faktörüdür. 8 sorudan oluşmakta ve 41. ve 43. sorular ters kodlanmıştır.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği: Psikolojik iyi oluş ile ilgili kullanılan ölçek, tek boyut ve 8 maddeden oluşmaktadır (Diener vd, 2009). Ölçeğin Cronbach alpha değeri 0,860'dır. Telef (2013) tarafından yapılan Türkçe'ye uyarlanması sonucunda ise Cronbach alfa değeri 0,860 bulunmuştur. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır.

- **Verilerin Analizi**

Anket formları aracılığı ile öğrencilerden toplanan veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Güvenirlik analizi yapılmış olup, uyum iyilik değerlerine bakılmıştır.

4.BULGULAR

- **Demografik Bilgiler**

Araştırmada elde edilen demografik bulgulara ve yapılan analizler sonucunda edilen sonuçlar bu bölümde değerlendirilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgileri Tablo 1'de görüldüğü gibidir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Demografik Özellik	Seçenek	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	118	37,9
	Kadın	193	62,1
	Toplam	311	100
Programınız	Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği	31	10
	İşletme Yönetimi	57	18,3
	Sağlık Kurumları İşletmeciliği	16	5,1
	Adalet	25	8

	Dış Ticaret	50	16,1
	Uluslararası Ticaret ve Lojistik	82	26,4
	İnsan Kaynakları Yönetimi	50	16,1
	Toplam	311	100
Sınıfınız	Önlisans 1. Sınıf	76	24,4
	Önlisans 2. Sınıf	101	32,5
	Önlisans 4. Dönemini Doldurmuş Öğrenci	2	0,6
	Lisans 1. Sınıf	63	20,3
	Lisans 2. Sınıf	62	19,9
	Lisans 3. Sınıf	4	1,3
	Lisans 4. Sınıf	2	0,6
	Lisans 8. Dönemini Doldurmuş Öğrenci	1	0,3
	Toplam	311	100

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerinin dağılımları verilmiştir. Cinsiyetleri açısından değerlendirildiğinde katılımcıların çoğunu kadın öğrenciler (%62,1) oluşturmaktadır. Erkek öğrencilerin katılım oranının (%37,9) düşük olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları program açısından değerlendirdiğimizde, önlisans düzeyinde en fazla katılım işletme yönetimi programından (%18,3) gerçekleşmiştir. Lisans düzeyinden ise Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümü (%26,4) katılımcıların çoğunu oluşturmaktadır. Lisans ve önlisans düzeyinde incelediğimizde, önlisans öğrencilerinden araştırmaya katılanların çoğunluğu (%32,5) 2. Sınıftan oluşmaktadır. Lisans düzeyinde ise bu oranın %20,3 ile 1. Sınıf öğrencilerine ait olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında ölçeklerin güvenilirliğine ait veriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ölçeklerin Güvenirlik Katsayıları

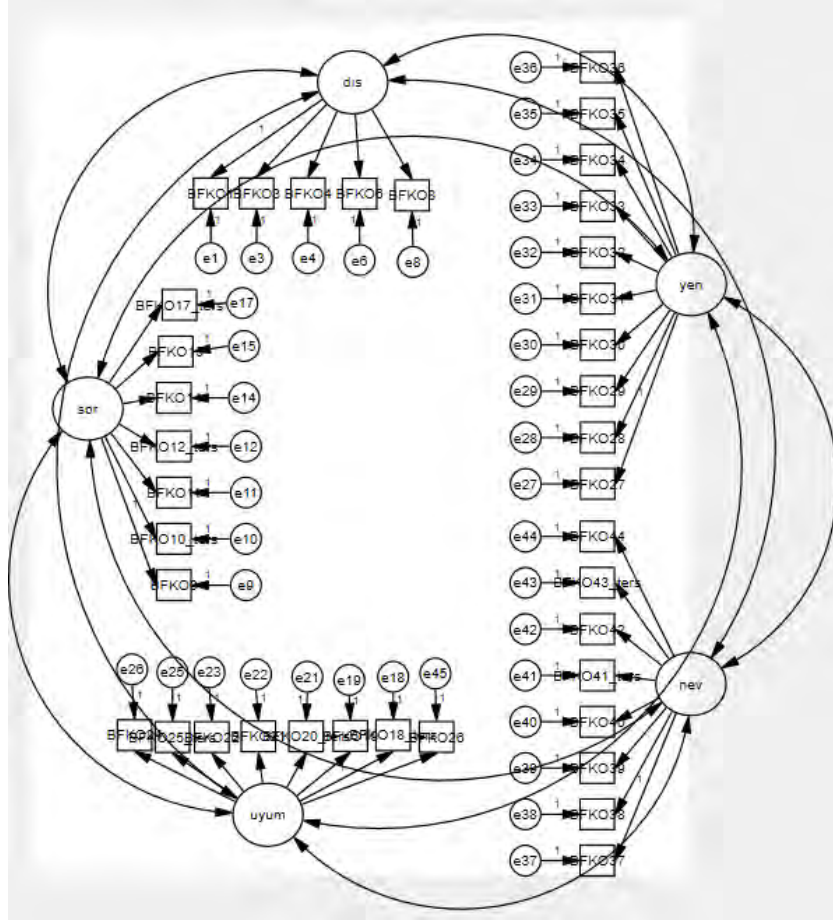
Beş Faktör Kişilik Özellikleri (Boyutları)	Cronbach Alpha Değeri
1.Dışadönüklük	,765
2.Sorumluluk	,751
3.Uyumluluk	,639
4.Yeniliğe Açıklık	,795
5.Nevrotiklik	,703
Psikolojik İyi Oluş	,800

Tablo 2’de verilen ölçeklerin güvenirlik katsayılarına bakıldığında, beş faktör kişilik özelliklerinin alt boyutlarının Cronbach Alpha değerleri ,639 ile ,795 arasında değişmektedir. Psikolojik iyi oluş ölçeğine ait Cronbah Alpha değeri ise ,800 olarak tespit edilmiştir. Ölçekteki maddeler arasında iç tutarlılık değeri kabul edilebilir değer olan 0,60 ile 0,80 arasındadır (Kılıç, 2016, 48).

• Doğrulayıcı Faktör Analizi

Beş alt boyut ve toplam 44 maddeden oluşan beş faktör kişilik envanteri ve tek boyut ve 8 maddeden oluşan psikolojik iyi oluş ölçeği AMOS programı kullanılarak test edilmiştir. Beşli likert ölçeğinde, 348 denekten toplanan verilerden dikkatsiz katılımcılar ve uç değerler (outliers) silinmiştir. Toplamda 44 soru olması sebebiyle ki-kare kritik değerler tablosundan 44’ün karşılığı olan ($p<0.001$) değerden büyük olan katılımcılar (31, 50, 265, 250, 12, 219, 81, 93, 136, 102, 82, 187, 317, 235, 15, 251, 256, 269, 83, 214, 283, 105, 281, 250, 325, 78, 171, 98, 212, 251, 184, 270, 328, 234, 324, 252, 55, 160, 330) veri setinden çıkarılmıştır. (<https://www.itl.nist.gov/div898/handbook/eda/section3/eda3674.htm>). Sonrasında veri seti yeniden test edilmiştir. CFI değeri dışındaki değerler uyum iyiliği değerlerini sağlamaktadır. Uyum iyiliği değerlerini yükseltebilmek için yol analizindeki 2., 5., 7., 13., 16. ve 23. maddeler veri setinden çıkarılmıştır. Ölçeğin birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonucuna ilişkin yol şeması Şekil 3’de sunulmuştur;

Şekil 3. Beş Faktör Kişilik Özelliklerine Ait Ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizi

Şekil 3’te verilen doğrulayıcı faktör analizine ait veriler Tablo 3’te sunulmuştur.

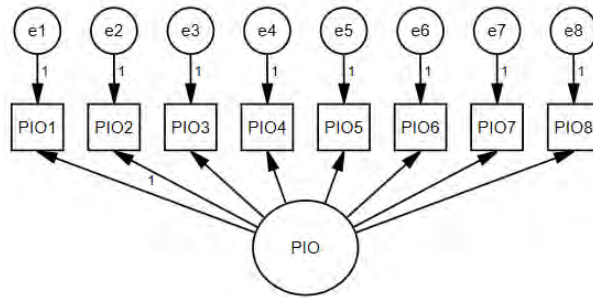
Tablo 3. Beş Faktör Kişilik Özelliklerine Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

	CMIN	CMIN/DF	RMSEA	CFI	GFI
Uyum Değerleri	1960,574	2,833	,077	,602	,721
İyi Uyum Değerleri		<3	<0.05	>0,95	>0,95
Kabul Edilebilir Uyum Değerleri		3< CMIN/DF <5	<0.08	>0,90	>0,90

$p>.05$, $\chi^2(\text{CMIN})=\text{Chi-Square}$ (Ki-Kare); DF=Degree of Freedom (Serbestlik Derecesi); RMSEA=Root Mean Square Error of Approximation (Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü); CFI=Comparative Fit Index (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi; GFI=Goodness Of Fit Index (İyilik Uyum İndeksi).

Kaynak: Gürbüz ve Şahin, 2018: 346.

Birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerleri tabloda verilmiştir. CFI değeri dışındaki değerler uyum iyiliği değerlerini sağlamaktadır. Ki kare ve mutlak uyum iyiliği değerleri (RMSEA, GFI) normal dağılıma oldukça duyarlıdır, fakat karşılaştırmalı uyum iyiliği değerleri (CFI gibi) verilerin normal dağılıp dağılmamasından çok fazla etkilenmemektedir (Gürbüz ve Şahin, 2018: 346). Dolayısıyla, modelin veri ile uyumlu olduğu ve kabul edilebilir olduğu görülmektedir.

Şekil 4. Psikolojik İyi Oluş Ölçeğine Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi

Tek faktör ve 8 maddeden oluşan psikolojik iyi oluş ölçeğinin birinci düzey faktöriyel yapısı test edilmiştir. 311 denekten toplanan verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Ölçeğin birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4. Psikolojik İyi Oluş Ölçeğine Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

	CMIN	CMIN/DF	RMSEA	CFI	GFI
Uyum Değerleri	67,073	3,354	,081	,913	,951
İyi Uyum Değerleri		<3	<0.05	>0,95	>0,95
Kabul Edilebilir Uyum Değerleri		3< CMIN/DF <5	<0.08	>0,90	>0,90

$p > .05$, $X^2(\text{CMIN}) = \text{Chi-Square (Ki-Kare)}$; $\text{DF} = \text{Degree of Freedom (Serbestlik Derecesi)}$; $\text{RMSEA} = \text{Root Mean Square Error of Approximation (Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü)}$; $\text{CFI} = \text{Comparative Fit Index (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi)}$; $\text{GFI} = \text{Goodness Of Fit Index (İyilik Uyum İndeksi)}$.

Kaynak: Gürbüz ve Şahin, 2018, 346.

Tabloda görüldüğü üzere, kabul edilen eşik değerlerin tüm uyum iyiliği ölçümleri içinde yer aldığı görülmektedir. Psikolojik iyi oluş ölçeğinin birinci düzey faktöriyel yapısının veri ile doğrulandığı görülmektedir.

- **Korelasyon ve Regresyon Analizi**

Araştırmaya dair verilere ait korelasyon ve regresyon analizlerinin sonuçları Tablo 5 ve Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 5. Değişkenlere Ait Korelasyon Analizi

Değişkenler	Ort.	SS	Dışadönüklük	Sorumluluk	Uyumluluk	Yeniliğe açıklık	Nevrotiklik	PIO
1.Dışadönüklük	3,8662	,71295	1					
2.Sorumluluk	3,7005	,61883	,398**	1				
3.Uyumluluk	3,8625	,56108	,278**	,355**	1			
4.Yeniliğe Açıklık	3,6402	,61099	,459**	,403**	,259**	1		
5.Nevrotiklik	2,8215	,70167	-,226**	-,462**	-,331**	-,159**	1	
6.Psikolojik İyi Oluş	3,8645	,63523	,551**	,491**	,312**	,480**	-,310**	1

** $p < 0,01$

Tablo 5'teki veriler incelendiğinde birtakım sonuçlara ulaşılmaktadır. Dışadönüklük ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ve pozitif yönlü ($,551$) bir ilişki vardır. Bu sonuca göre H_1 hipotezi desteklenmiştir. Sorumluluk ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ve pozitif yönlü ($,491$) bir ilişki vardır. Dolayısıyla H_2 kabul edilmiştir. Uyumluluk ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ve pozitif yönlü ($,312$) bir ilişki vardır. Bu sonuca göre H_3 kabul edilmiştir. Yeniliğe açıklık ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ve pozitif yönlü ($,480$) bir ilişki vardır. Dolayısıyla H_4 kabul edilmiştir. Nevrotiklik ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ve negatif yönlü ($-,310$) bir ilişki vardır. Dolayısıyla H_5 kabul edilmiştir.

Tablo 6. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Psikolojik İyi Oluşa İlişkin Regresyon Analizi

Değişkenler	B	SH	β	Sig.
Dışadönüklük	,297	,045	,333	,000
Sorumluluk	,219	,056	,213	,000
Uyumluluk	,070	,054	,062	,199
Yeniliğe Açıklık	,221	,053	,212	,000
Nevrotiklik	-,074	,045	-,082	,102
Psikolojik İyi Oluş	1,043	,337		,002

Not. $R^2 = .435$, Düzeltilmiş $R^2 = .425$, $F = 46,874$, $**p < .01$

Çoklu regresyon analizi sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Düzeltilmiş R^2 değeri .425'dir. Bu sonuç psikolojik iyi oluş değişkeninin %42'sinin beş faktör kişilik özellikleri ile açıklandığını göstermektedir. Ancak, tablodaki değişkenler incelendiğinde, dışadönüklük, sorumluluk ve yeniliğe açıklık değişkenlerinin psikolojik iyi oluşu açıklamada anlamlı katkısı görülmektedir. Uyumluluk ve nevroitiklik değişkeninin psikolojik iyi oluşu anlamlı bir katkısı bulunmamaktadır.

5.SONUÇLAR

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bu çalışmada, beş faktör kişilik özelliklerinin psikolojik iyi oluş üzerindeki etkileri araştırılmaya çalışılmıştır. Kişilik, bireylerin düşünce, duygu ve davranışlarını şekillendiren ve birçok boyuttan oluşan unsurdur. Bireyin hem kendisini hem de çevresindeki insanları tanıyabilmesi kişiliği sayesinde ve bireyin fiziksel, psikolojik özelliklerinin bir araya gelmesi ile oluşmakta, hayatı boyunca tüm tutum ve davranışlarını etkilemektedir (Çiçek ve Aslan, 2020: 139). Bu çalışmada kişiliğin bir çok araştırmacı tarafından kabul edilmiş beş boyutu (dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, nevroitiklik ve yeniliğe açıklık) ele alınmaktadır.

İyi oluş, genellikle konuşma dilinde "mutluluk" olarak adlandırılır ve bireyin kendi yaşamını değerlendirme sürecini ifade eder. Bu süreç, hem bilişsel boyutta (yaşam memnuniyeti hakkında yargılar) hem de duygusal boyutta (hoşnut edici ve hoşnut edici olmayan duygusal tepkiler) gerçekleşmektedir (Diener ve Diener, 1996: 181). Psikolojik iyi oluş, bireyin kendini ve yaşam kalitesini nasıl algıladığına dair bilgiler sağlayan mikro düzeyde bir yapıdır (Ryff vd., 1999: 247). Psikolojik iyi oluş perspektifine göre, insanın iyi olması sadece iyi hissetmekle sınırlı değil, aynı zamanda iyi bir yaşam sürmek ve iyi eylemler gerçekleştirmek olarak tanımlanmıştır (Forgeard vd., 2011: 81).

Araştırmada lisans ve önlisans öğrencileri seçilirken, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu durum, araştırmacının bulgularının genellenebilirliğini sınırlayabilir. Zira kolayda örnekleme, katılımcıların rastgele değil, araştırmacının erişimine en uygun olan bireylerden seçildiği bir yöntemdir (İslamoğlu ve Alınçık, 2019: 206). Bu da, örneklemin evreni tam olarak temsil etmeyebileceği anlamına gelmektedir ve sonuçların daha geniş bir kitleye genellenmesi konusunda sınırlamalar oluşturabilmektedir.

Araştırma değişkenlerinin arasında ilişki olup olmadığını tespit etmek için korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre, beş faktör kişilik özellikleri ile psikolojik iyi oluş arasında orta düzeyde, anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Beş faktör kişilik özelliklerinin psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisini tespit etmek için ise, regresyon analizi yapılmıştır. Beş faktör kişilik özelliğinin psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisi $R^2 = ,352$ 'dir. Bağımlı değişken beş faktör kişilik özelliklerinin %35,2'si bağımsız değişken psikolojik iyi oluş ile açıklanabilmektedir. Yani öğrencilerin psikolojik iyi oluş durumlarının %35,2'lik kısmı beş faktör kişilik özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca yapısal eşitlik modellemesi sonucunda modelin yapısal olarak uygun olduğuna, uyum değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu görülmüştür.

Araştırmada elde edilen bulgular ve sonuçlar, literatürde beş faktör kişilik özellikleri ve iyi oluşun boyutları ile ilgili yapılan çalışmaları destekler niteliktedir. Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik özelliklerinin yaşam doyumuna etkisinin incelendiği bir araştırmada beş faktör kişilik özelliklerinden biri olan nevroitiklik (duygusal dengesizlik) düzeyi yüksek olan bireylerin yaşam doyumlarının daha düşük olduğu sonucu görülmektedir (Nam ve Akbay, 2020: 4221). Yine üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşlarının beş faktör kişilik özellikleri, mizah tarzları ve duygusal zeka ile etkileşiminin ölçüldüğü bir araştırmada, Beş faktör kişilik özelliklerinden nevroitiklik ile öznel iyi oluş arasında negatif, sorumluluk, dışadönüklük ve deneyime açıklık ile pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur (Reisoğlu, 2017: 905). Kişilik özellikleri ve psikolojik sermayenin, psikolojik iyi oluşa etkisinin incelendiği başka bir araştırmada ise, psikolojik sermaye ve kişilik özelliklerinin psikolojik iyi oluşu etkilediği sonucuna varılmıştır (Yaşın, 2022: 105).

Yapılan çalışmanın önlisans ve lisans düzeyindeki öğrenciler açısından önemli bilgiler içerdiği düşünülmektedir. Öğrencilerin olumlu kişilik özelliklerinin ortaya çıkarılması bağlamında, birtakım uygulamalarda bulunulabilir. Üniversiteler bünyesinde psikolojik danışma ve rehberlik birimlerinin ve öğrencilere yönelik sosyal faaliyetlerin sayısı artırılabilir. Araştırma kısıtları açısından değerlendirilirse, araştırmada iki değişken kistas alınmıştır. Gelecekte yapılması planlanan araştırmalarda değişken sayısı artırılabilir. Bu araştırma Kayseri Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu bünyesinde yapılmıştır. Bu sebeple, araştırmanın sonuçları tüm öğrencilere genellenemez. Araştırma, farklı örneklem ve farklı yaş grupları ile yeniden yapılabilir. Bu kısıtlarına rağmen, araştırmanın sonuçları lisans ve önlisans öğrencileri açısından literatüre katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, A. (2006). Farklı Kültürlerdeki Yöneticilerin Kişilik Özelliklerine Dayanarak Liderlik Anlayışlarının Belirlenmesi: Türk ve Amerikan Otel Yöneticilerinin Karşılaştırmalı Analizi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J., and Hoeksema, S. (1999). Psikolojiye Giriş. (A. Yavuz, Çev.). İstanbul: Arkadaş Yayınları.
- Bayram, A., Demirtaş, Ö. ve Karaca, M. (2019). *Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin İnsan Enerjisi Üzerindeki Etkisi: Bir Alan Araştırması*. Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1), 4-22.
- Benet-Martínez, V., and John, O. P. (1998). Los Cinco Grandes Across Cultures and Ethnic Groups: Multitrait-Multimethod Analyses of The Big Five In Spanish And English. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(3), 729.

- Berens, L. V., and Nardi, D. (1999). *The Sixteen Personality Types: Descriptions for Self-Discovery*. Telos Publications.
- Berkman, P. L. (1971). Measurement of Mental Health in A General Population Survey. *American Journal of Epidemiology*, 94(2), 105-111.
- Boniwell, I. (2012). *Positive psychology in a Nutshell: The Science of Happiness: The Science Of Happiness*. McGraw-Hill Education (UK).
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik: Psikoloji Biliminin İnsan Doğasına Dair Söyledikleri*. Sarıoğlu, E. (Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Clausen, T., Pedersen, L. R. M., Andersen, M. F., Theorell, T., and Madsen, I. E. (2022). Job Autonomy and Psychological Well-Being: A Linear Or A Non-Linear Association?. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 31(3), 395-405.
- Critical Values of the Chi-Square Distribution <https://www.itl.nist.gov/div898/handbook/eda/section3/eda3674.htm> (Erişim Tarihi: 01.05.2024)
- Çiçek, İ., ve Aslan, A. E. (2020). *Kişilik ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri: Kuramsal Bir Çerçeve*. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 10(1), 137-147.
- Demirtaş, Ö., Karaca, M., ve Bıçkes, M. (2017). *Başarılı Girişimciliğin Perde Arkasındaki Güçler: Bazı İnsanlar Neden Girişimci Olarak Diğerlerinden Daha Başarılıdır?*. Eğitim Yayınevi.
- Diener, E., and Diener, C. (1996). Most People Are Happy. *Psychological Science*, 7(3), 181-185.
- Diener, E., Wirtz, D., Biswas-Diener, R., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D. W., and Oishi, S. (2009). New Measures of Well-Being. *Assessing Well-Being: The Collected Works of Ed Diener*, 247-266.
- Doğan, T. (2013). *Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Öznel İyi Oluş*. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56-64.
- Eroğlu F. (1995). *Davranış Bilimlerine Giriş*, İstanbul, Beta Yayınları.
- Ewen, R. B. (2010). *An Introduction to Theories of Personality*. New York: Psychology Press.
- Forgeard, M. J., Jayawickreme, E., Kern, M. L., and Seligman, M. E. (2011). Doing The Right Thing: Measuring Wellbeing For Public Policy. *International Journal of Wellbeing*, 1(1), 79-106.
- Gaitz, C. M., and Scott, J. (1972). Age and the Measurement of Mental Health. *Journal of Health and Social Behavior*, 55-67.
- Geçgin, F. M. ve Sahraç, Ü. (2017). Belirsizliğe Tahammülsüzlük ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki. *Sakarya University Journal of Education*, 7(4-özel sayı), 739-755.
- Goldberg, L. R. (1992). The development of markers for the Big-Five factor structure. *Psychological assessment*, 4(1), 26-42.
- Goldberg, L. R. (1993). The Structure of Phenotypic Personality Traits. *American Psychologist*, 48(1), 26-34.
- Harmancı, Y. K. (2018). Örgütsel Yaşamda Kişilik ve Performans İlişkisinde Pozitif Duygusallığın Aracı Rolü. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 321-341.
- Hellriegel, D., and Slocum, J. W. (1976). *Organizational Behavior: Contingency views*. New York: VWest Pub Co.

- Hofstee, W. K., De Raad, B., and Goldberg, L. R. (1992). Integration of the big five and circumplex approaches to trait structure. *Journal of personality and social psychology*, 63(1), 146-163.
- İslamoğlu, A. ve Alnıaçık H, (2019). Ümit. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Beta Yayınevi.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D., and Ryff, C. D. (2002) Optimizing Well-Being: The Empirical Encounter of Two Traditions. *Journal of Personality And Social Psychology*, 82, 1007–1022.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach'ın alfa güvenirlik katsayısı. *Journal of Mood Disorders*, 6(1), 47-48.
- Kilit, N. N. (2019). Kader Algısı-Psikolojik İyi Oluş İlişkisi Üzerine Bir Araştırma, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- McAdams, D. P. (2006). *The Person: A New Introduction To Personality Psychology*, Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- McCrae, R. R., and Costa Jr, P. T. (1989). Rotation to maximize the construct validity of factors in the NEO Personality Inventory. *Multivariate Behavioral Research*, 24(1), 107-124.
- McCrae, R. R., and Costa, P. T. (1997). Personality Trait Structure as A Human Universal. *American Psychologist*, 52(5), 509-516.
- Michel, W. (1993). *Introduction to Personality (Fifth Edition)*, Florida: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Nam A., ve Akbay, S. E. (2020). Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumu: Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Bilinçli Farkındalık ve Yılmazlığın Rolü. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16 (31), 4210-4237.
- Nunnally, J. C. (1978). *An Overview of Psychological Measurement. Clinical Diagnosis of Mental Disorders: A Handbook*, 97-146.
- Özden, K (2014). Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik İyi Oluşun Psikososyal Yordayıcılarının Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı Açısından İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Arel Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Reisoğlu, S. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluşlarını Yordamada Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mizah Tarzları ve Duygusal Zekânın Rolü/The Role of University Students' Five Factor Personality Traits, Humor Styles, and Emotional Intelligence on Their Interpretation of Subjective Well-Being. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(4), 888-912.
- Robbins, S., Judge, T. A., (2013). *Organisational behaviour/ Örgütsel Davranış*, Erdem, İ. (Çev.) Ankara: Nobel Yayınları.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness Is Everything, Or Is It? Explorations on The Meaning of Psychological Wellbeing. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 1069–1081.
- Ryff, C. D. (1995). Psychological Well-Being in Adult Life. *Current Directions in Psychological Science*, 4(4), 99-104.
- Ryff, C. D., and Singer, B. H. (2008). Know Thyself and Become What You Are: A Eudaimonic Approach to Psychological Well-Being. *Journal Of Happiness Studies*, 9, 13-39.
- Ryff, C. D., Magee, W. J., Kling, K. C., and Wing, E. H. (1999). Forging Macro-Micro Linkages in The Study of Psychological Well-Being. In *The Self And Society in Aging Processes*, ed. CD Ryff, VW Marshall, pp. 247–278. New York: Springer.

- Somer, O. (2001). Çeşitli Çalışma Alanlarının Beş-Faktör Kişilik Boyutlarıyla İlişkisi. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(1), 31-40.
- Sümer, N. ve Sümer, H. C. (2005). Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği (Yayınlanmamış Çalışma).
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik İyi Oluş Ölçeği: Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-3), 374-384.
- Türer, C. (1999). Kınalızâde'de Mutluluk. *Felsefe Dünyası*, 30(2), 80-90.
- Ünal, A. B. (2006). Assessment of Computer-Based and Self-Reported Hazard Perception Skills Among Drivers: The Role of Personality and Driving Skills. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yaşın, T. (2022). Kişilik Özellikleri ve Psikolojik Sermayenin, Psikolojik İyi Oluşa Etkisi. *İktisadi ve İdari Bilimlerde Güncel Araştırmalar*, Bölüm 6, 94-111
- Zhai, Q., Willis, M., O'Shea, B., Zhai, Y., & Yang, Y. (2013). Big Five Personality Traits, Job Satisfaction and Subjective Wellbeing in China. *International Journal of Psychology*, 48(6), 1099-1108.